

3. Morynets V. *Natsionalni shliakhy poetychnoho modernizmu pershoi polovyny XX stolittia: Ukraina I Polshcha* [National ways of poetic modernism in the first half of the twentieth century: Ukraine and Poland]. Kyiv, 2001, 327 p. (In Ukrainian).
4. Rais E. Volodymyr Svidzynskyi [Volodymyr Svidzynskyi]. In: *Suchasnist*, 1961, book 4, pp. 82–92. (In Ukrainian).
5. Svidzynskyi V. *Poezii* [Poetry]. Kiev, 1986, 349 p. (In Ukrainian).
6. Solovei E. *Ukrainska filosofska liryka* [Ukrainian philosophical lyrics]. Kyiv, 1999, 368 p. (In Ukrainian).
7. Tkachenko A. *Mystetstvo slova (Vstup do literaturoznavstva)* [The Art of Words (Introduction to Literary Studies)]. Kyiv, 1998, 448 p. (In Ukrainian).

Viktorija Sokolova. Intonational Originality of V. Svidzynskyi's Poetry. The article characterizes the intonational peculiarity of V. Svidzynskyi's poetry, determines its rhythm-melodic factors and their functions. It is determined that V. Svidzynskyi's poetry belongs to the communicative intonational type, which is characterized by a pronounced tendency to prose the poem. On the basis of the analysis of stanzas, metrics, rhymes, poetic syntax, etc., such intonational features of V. Svidzynskyi's poetry were found: a conscious and significant increase of various structural units of the poem, the use of poetic and strophic transitions, stylistic and rhetorical figures characteristic of the spoken language; violation of isosyllabic rate, combination of different metric forms in one poem; frequent usage of trisyllabic feet sizes and settled dolmens, the use of extra-long classical meters; complication of poetic syntax, the presence of long complex syntactic constructions; asymmetry of the poem composition, often emphasized graphically; decanonization of rhyming; fairly consistent violation of the alternance rule; one-dimensional, multi-dimensional and cross-system stanzas.

Key words: intonation, rhythm and melody, prose, metric, strophic, rhyme, isosyllabic rate, syntax, decanonization, alternance, V. Svidzynskyi.

УДК 811.161.2'373:82-1 Свідзинський

Людмила Яковенко
ORCID ID: 0000-0003-0503-6419

Аксіосфера поезії Володимира Свідзинського

Досліджено базові концепти мовної картини світу у поетичному дискурсі В. Свідзинського, прослідковано їх зв'язки з національною традицією, простежено внутрішню природу поетичного образу, ті «вихідні пункти», з яких поет осмислював сучасну йому дійсність.

Ключові слова: поетичний дискурс, мовна картина світу, концепт, аксіосфера, ціннісні пріоритети.

Поетиці модернізму властива схильність до складного формального експерименту, збагачення системи зображально-виражальних засобів (потік свідомості, внутрішній монолог, асоціативний монтаж, пересічення пам'яті з сучасними переживаннями). Тому досягнути твори митців цього напрямку

можна лише шляхом проникнення в глибинний зміст метафор, порівнянь, символічних образів, які займають панівне місце у художньому тексті і становлять головний фактор, що визначає універсальність і специфіку довільної картини світу, відображеного крізь призму механізму вторинних відчуттів.

Для українського читача порівняно недавно стала загальнодоступною поезія В. Свідзинського, тонкого лірика, мудрого філософа, чудового художника слова. Творчий здобуток поета, поєднуючи в собі риси оригінального, авторського світобачення з культурною традицією українського народу та універсальними, загальнолюдськими цінностями, без сумніву, належить до української духовної скарбниці та потребує всебічного дослідження.

Серед літературознавчих розвідок, присвячених його віршам, можемо назвати праці Е. Соловей, Г. Кернера, В. Погребенник, Е. Райса, І. Дзюби, В. Яременка, А. Тимченко та інших дослідників. Вагомим, але не таким різноманітним і чисельним, є доробок мовознавців, що аналізують мову поета. Так, М. Жуйкова піднімає проблему слів і міфологем у поетичному тексті В. Свідзинського [4], Л. Марчук на матеріалі віршів митця розглядає поняття норми в системі градації [6]. У пропонованій роботі ставимо за мету дослідити ціннісні пріоритети В. Свідзинського шляхом аналізу його поетичного дискурсу, прослідкувати їх глибинні зв'язки з національною традицією, простежити внутрішню природу поетичного образу, ті «вихідні пункти», з яких поет осмислював сучасну йому дійсність.

Поняття *мовної картини світу* базується на вивченні уявлень людини про світ. При цьому світ розглядається як людина і середовище в їх взаємодії, а картина світу – як результат переробки інформації про середовище і людину [7, с. 64]. Оскільки механізм оцінки тілесних відчуттів є універсальним, то, переплітаючись з людською діяльністю, одночасно і універсальною, і національно-специфічною, він незмінно призводить в результаті такої взаємодії до створення мовних картин світу як з типологічно загальними, так і індивідуальними особливостями [7, с. 70]. Проблема вивчення мовної картини світу тісно пов'язана з проблемою концептуальної картини світу, яка відображає специфіку людини і її буття, взаємовідношення її зі світом, умови її існування. Концептуальна система, відображена у вигляді мовної картини світу, залежить від фізичного і культурного досвіду і безпосередньо пов'язана з ним.

Сходячись на тому, що *концепт* – це ментальне утворення, позначене лінгвокультурною специфікою, мовознавці по-різному трактують цей термін, що зумовлене перш за все аспектом наукових розвідок. У даному дослідженні ми будемо виходити з таких положень: 1) концепт належить колективній чи індивідуальній свідомості, детермінується культурою та опредмечується у мові чи мовленні; 2) до структури концепта входять понятійний, образний і ціннісний елементи з домінуванням останнього [5]. Таким чином, *концепт* – це культурно маркований вербалізований зміст, позначений у плані вираження рядом своїх мовних реалізацій, які утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму [3, с. 89]. Концепти виникають в свідомості людини не тільки як натяки на можливі значення, але і як відгуки на попередній мовний досвід в цілому – поетичний, прозаїчний, науковий, соціальний, історичний і т.п. Розрізняють індивідуальні, мікрогрупові, макрогрупові, національні, цивілізаційні, загальнолюдські концепти.

Індивідуальні концепти є багатшими і різноманітнішими, ніж довільні колективні, оскільки колективний досвід утворюється шляхом узагальнення, а також редукції всього унікального у персональному досвіді. Концептосфери окремих індивідів можуть містити велику кількість оригінальних елементів, які не знаходять підтримки у даному соціумі.

Засобами активізації концепта служать в основному мовні знаки, серед яких виділяється ім'я концепта – мовна одиниця, що виражає концепт у найбільш повному обсязі та загальній формі.

Як справедливо зазначав М. Бахтін, «художній стиль працює не словами, а моментами світу, цінностями світу і життя, його можна визначити як сукупність прийомів формування і завершення людини і її світу, і цей стиль визначає собою і ставлення до матеріалу, слова, природу якого, звичайно, слід знати, щоб зрозуміти це ставлення» [2, с. 179]. У процесі художньої творчості митець, свідомо чи підсвідомо, відбирає найбільш придатні для створення художнього образу концепти і знаходить мовні засоби адекватного вираження цих культурних одиниць.

Часто в поезіях В. Свідзинського постає ряд образів, які ще не склалися у повну картину, а розраховані на певні асоціації, що допомагають відтворити намічену автором думку. Це в значній мірі ускладнює аналіз, потребуючи знання тієї культурної традиції, в якій формувалася особистість поета. Так, відсутність чи наявність

гармонії є невід'ємним тлом рефлексії ліричного героя, що дає підставу віднести концепти *гармонії, ладу* до ключових у поетичному дискурсі митця. Їх репрезентація у тексті відзначається розмаїттям мовних форм та засобів. В основному це зображення картин природи: «*Як м'яко вечір тіні стеле! Зачарований, дивлюсь туди, Де колихають темну зелень дощем побризкані сади*» [8, с. 33]; «*І вітер, і блискіт на сході, і росяний запах зорі, Троянди потоком жемчужним, І явір шумить у дворі*» [8, с. 32]. Іноді автор вдається до змалювання своєрідних натюрмортів («*Хліб, запашне молоко, золотистого масла платівка, Промінь на рубчику склянки – і відсвіт на стелі*» [8, с. 117]), або й цілих живописних полотен («*Маленький двір, страпата стріха. На гнізді лелека Задумався. В саду ласкавий мир*» [8, с. 118]). Слова *гармонія* ми майже не знайдемо у текстах поета, однак відчуття гармонії чудово передається такими епітетами, як *росяний, ласкавий, жемчужний, (дощем) побризканий, золотистий*, у поєднанні з метафорами (*вечір стеле тіні, потік троянд, запах зорі*), і просто добором лексем: *мир, промінь, відсвіт, явір, лелека, сад*.

Гармонійний / дисгармонійний стан речей зовнішнього світу проектується на внутрішній стан або, навпаки, внутрішній розлад відображається на світосприйнятті ліричного героя: «*Затоптане, злиденне життя, Отруйне шмаття, купами сміття, розвернене гноїще і над ним Гіркий, зелений, ядушливий дим!*» [8, с. 121]; «*Небо, роздерте на світло і тьму! Нехай жовта свіча скапає своє тіло На мою папелому...*» [8, с. 100]. Безпосереднє вживання слова *лад* і майстерне його переплітання зі співзвучними й однокорінними одиницями спостерігаємо у таких рядках: «*Коли ти була зо мною, ладо моє, Усе було до ладу, як сонце в саду, А тепер розладнався світ, ладо моє*» [8, с. 88].

Загальним, всеохоплюючим началом у дискурсі В. Свідзинського виступає *любов*. Любов до Батьківщини переплітається з любов'ю до природи рідного краю, до всього світу, це глибоко інтимне переживання, сповнене замилювання красою рідної землі, болю за своїх знедолених співвітчизників. Любов до людей, як і інші прояви громадянських почуттів митця, не декларується, але вона прочитується за кожним рядком, за співчутливим тоном оповідання: зворушливо оповідає він про старого рибалку, Микиту-лірника, сліпу. При характерній для творчості поета антиноміях (*життя – смерть, темрява – світло*,

день – ніч), ми не знайдемо у нього протиставлення *любов – ненависть*. Це є визначальною рисою митця, яка витікає з особливості його світосприйняття, життєвої філософії. Вона виступає як противага злу і ненависті, возвеличується до найбільшої цінності, до ідеалу: *«О ні, не буде кар і помсти, І не проллється кров: В очах зіниці світової – Любов, одна любов»* [8, с. 28]; *«Все непотрібне в цьому крузі тліннім, Дорогоцінна повіки любов»* [8, с. 216].

Глибоке почуття до жінки змінює світ ліричного героя, він дивується його чарівністю й красою, дивлячись на нього крізь призму кохання: *«Десь з'єдналися тисячі сонців, Небесні вінця тремтять злотисто, І знов ми разом, і знову любим: Світ дивний в обладі нашій»* [8, с. 51]; *«Як повно кругом солодкої таїни!»* [8, с. 53]. Сумні ноти у віршах перших двох збірок згодом переходять у трагічні, що зумовлено особистою драмою поета. Свідомий того, що не можна повернути щасливих хвилин взаємного кохання, ліричний герой не впадає в песимізм, а, навпаки, більш гостро відчуває життя, знаходить натхнення у своєму почутті: *«Вийду з кола твого золотого. Та не згасять ніколи роки Зорне світло круг серця мого, Слід небесний твоєї руки»* [8, с. 41]. Передаючи своє почуття до жінки, автор використовує не лише найбільш широке за своїм семантичним обсягом слово *любов*, але й такі одиниці, як *кохання, кохана, ладо*. Спосіб мовного зображення цього почуття дає підставу стверджувати, що не зважаючи на її трагізм, лірика поета в своїй основі є світлою, життєлюбною.

Любов до *Батьківщини* у дискурсі митця представлена у більшості випадків імпліцитно. У його поетичному доробку ми не знайдемо так званої громадянської лірики, однак у віршах поета явно звучить щемлива любов до рідної землі. Показовим у цьому плані є вірш *«Холод іде...»*, в якому замерзле степове озерце оповідає про мальовничі південні краї. Тут автор передає не лише ставлення до свого краю, але виражає особливість українського менталітету – любити рідний край понад усе, не спокушаючись яскравою красою чужих земель, не нехтуючи його зовнішньою непоказністю, а, навпаки, знаходячи в ній джерело натхнення, співчуваючи їй: *«А я, озерце, на те не заздрю. Я тут, у полі, мов гусь біленька, Що сіла-впала перепочити, Очерет надо мною шумить, шумить, Перестане... і знов шумить!»* [8, с. 116]. Перегукується з цим віршем і поезія *«Був я в південній землі...»*, де

автор стверджує: «*Та над отчину мою не знайшов я милішого краю: Небо Вкраїни одно – радість нетлінна очам*» [8, с. 61]. Закоханість, задивленість у красу України проходить через всю творчість митця.

Поет часто звертається до своєї ба́тьківщини, до місць, де він провів дитинство. Пейзажі в таких випадках відзначаються гармонійністю, від них віє затишком і спокоєм: «**Охайно позамітано двори, Покопані грядки чорніють масно, І скрізь ознаки милої пори...**» [8, с. 119]; «*Круг мене знов давно забутий світ: Картопля, бур'яни, сніпчана стріха...*» [8, с. 115]. У рядках про місто вгадується його несприйняття, воно виступає як щось чуже, негармонійне, іноді навіть вороже: «*Живу я в чужому дому На біднім веретищі міста; лиш насип я бачу з вікна та обрій у вічнім диму*» [8, с. 230]. Хоча й міські образки чарують ліричного героя своєю казковістю, загадковістю: «*Люблю я вітрини нічні – Сяйво в червонім вині, І посуду синій кришталь, І рум'яної ляльки печаль, І дитячих убрань рукави, І пащу вовчої голови...*» [8, с. 228].

Складний час, який випав на долю В. Свідзинського та його сучасників, не міг не відбитися у віршах поета. За трагічними образами рідного села, Марійки і Стефці («Одна Марійка, друга Стефця звалась...») постає образ знедоленої, виснаженої голодом України: «*Село моє, що сталося з тобою? Померхло ти, пов'яло, посмутніло. Лежиш у ярі, і осінній лист Тебе, як гріб забутий, засипає*» [8, с. 67]. Як бачимо, не творячи гучної громадянської лірики, В. Свідзинський виступає справжнім громадянином своєї Вітчизни, беручи на себе сміливість сказати гірку правду в часи репресій.

Відомо, що поет глибоко вивчав історію рідного краю. Йому також належить перший в українській літературі радянської доби поетичний переклад «Слова о полку Ігоревім». Минуле України постає в образах часів Київської Русі, переплетених з сучасністю («Над рікою Дінцем»). Отже, **Батьківщина** у віршах поета представлена такими виразами: **Україна (Вкраїна), рідна сторона, Русь, Русь-Україна, Руська держава, отчина**. Вона постає у багатогранному образі України з її красою, ліризмом та трагізмом, з її минулим і сучасним, яке є невіддільним від особистості автора.

Ключовою, домінантною цінністю у дискурсі В. Свідзинського виступає **сад**, що є знаком і мірилом гармонії, ладу, стає основою порівнянь, це «образ одночасно універсальний і конкретний,

індивідуально-авторський і zarazом наділений рисами одного з опорних об'єктів національної картини світу» [10, с. 108]. Він є місцем, з яким пов'язані спогади поета про дитинство, що знаменується перебуванням в гармонійних відношеннях зі світом, первинністю світосприйняття, наповненістю щастям, світлом, добром. Знаходження поза садом у більшості випадків позначене трагізмом, відсутністю життєвої підтримки. Сад у дискурсі поета можна розглядати як *життя*. Вихід з саду символізує *смерть*: «На виході із саду Густіє тьма увіч. В кленовому прозорі в'ється ніч» [8, с. 172]. Звичайно ж, таке розуміння бере початок від біблійного переказу про Едем як колиску, дитинство людства, де панували гармонія, лад, мир, а люди розуміли первинну сутність речей. Як відомо, саме після вигнання з Едему людина стала смертною і втратила гармонійність світосприйняття. Концепт *сад* у віршах митця розширюється, символізуючи середовище буття, внутрішній стан героя. Тому тут може бути не лише сонячно, світло, зелено, але й пусто, холодно, тривожно: «Сад холодний, пустий, і нікого нема» [8, с. 73]; «Хтось був вночі в дворі і коло саду, Хтось поламав бурульки льодові, Біля дверей, на стеблах винограду, Що в промені мигтіли, як живі» [8, с. 227]. Оперуючи назвами складових саду – *дерево, стовбур, парость, гілка, листочок* – поет осмислює життя, визначає своє місце в ньому: «І цей листочок, Як я, – єдиний: Не був ніколи І знов не прийде...»; «І він поникне, І рідна гілка Віддасть покірно Свою дитину Землі байдужій» [8, с. 48]; «Обновляється древо мислі моєї; Що старий стовбур лежить похило, А на відземку новітня парость...» [8, с. 202]. Таким чином, концепт *сад* у дискурсі поета об'єднує в собі такі поняття, як *життя, первозданність, середовище буття, дитинство, внутрішній стан людини*.

Як протиположності життю, а також як межі його земного періоду, осмислює В. Свідзинський *смерть* людини. Переживши особисту драму – смерть дружини, він у своїх віршах постійно звертається до цієї великої таємниці, намагаючись досягнути перехід людини від буття до небуття: «Одійшла ти на безвісті темні, Де бистрий вогонь не в'ється, І дуб не шумить, І мати не схиляється над дитиною. Нема тебе на землі» [8, с. 192]. *Смерть* у поетичному світі митця – це перехід від світла до тіні, темряви, від дня до ночі. Мовне вираження концепту *смерть* відбувається за допомогою виразів *упасти в темряву, ввійти в ніч, зайти в тінь*: «Ти упала в

темряву – *І ніхто вже не верне тебе. А ти ж була жива...*» [8, с. 192]; «*Ми в ніч ввійшли. Зоря погасла нам. Наш світлий день замовк і одійшов. Над нами смерть склонилася*» [8, с. 45]. Це також *Велика розлука, тиша велика*. Однак трагізм не переходить тут в занепадництво, песимізм. *Смерть* у розумінні поета – це припинення фізичного, тілесного існування окремої особистості, душа ж є безсмертною: «*А тебе, мою райдугу, розібрано, І розібрано, і поділено: Тіло дано покірній землі, А те, що благало безсмертя, Кому?*» [8, с. 192]. Отже, уявлення про *життя і смерть* виступають у традиційному ключі християнського світобачення, що підтверджує належність поета до цієї культурної традиції. Однак загальноприйняте, традиційне реалізується у цих віршах через глибоко індивідуальне, інтимне переживання. Зі *смертю* також пов'язується не лише припинення фізичного існування окремої особистості, але й приреченість цілого світу: «*Умруть і небо, і земля, Замовкнуть голоси природи, І, набігаючи здаля, Не будуть плюскотати води*» [8, с. 241].

Незбагненним, як і *смерть*, є *час* («*Хто мені повість, у які безодні Углибає час?*» [8, с. 226]). Осмислення *часу* відбувається за допомогою таких понять, як *минуле, теперішнє і майбутнє*. Автор постійно звертається до спогадів, даючи собі звіт у безповоротності часу. *Теперішнє і минуле* складають два взаємодіючих один з одним ряди, що є корелятами вічності. *Минуле* розглядається як вмістилище усіх часів, усіх *тепер* ліричного героя; *теперішнє* ж виступає моментом, що охоплює всі часи: «*Моє “тепер”! Ти ж і тоді було, Коли я цілував кохане тіло, І нині є, коли в землі глибокій До нього смерть устами припадає. Ти – день і ніч, початок і кінець... В тобі був юний і в тобі старію... Майбутнє Тобою стало і відступило в давнє*» [8, с. 221]. Останнє речення свідчить про те, що для поета час рухається не лише у напрямку від минулого в майбутнє, але й навпаки, від майбутнього в минуле. Поет намагається осягнути плін часу, «впіймати» дивну мить буття, яка була *майбутнім*, стала *теперішнім* і відходить у *минуле*. Ці три універсальні категорії в дискурсі поета мають індивідуальну наповненість, пов'язуються з певним переживанням, подією, станом ліричного героя, який майже завжди є невіддільним від автора. З *минулим* пов'язується дитинство, молодість, щастя, любов, з *теперішнім і майбутнім* – смерть, сум, тиша, самотність. Звернення до майбутнього спостерігається досить рідко («*Замкнуся*

в мовчанні важким, *Зіллюсь з невиразною мислю В великім усім...*» [8, с. 67]; «*В полум'ї був спервовіку І в полум'я знову вернуся...*» [8, с. 65]). Переважно поет пише про минуле та теперішнє, і тому складається таке враження, що час зупинився: «*Умер годинник токотливий, Зламалася блискуча вісь, І зупинились коліщата Під золотим візочком часу*» [8, с. 234]. Як бачимо, цінним у понятті *часу* для В. Свідзинського є його минуле та теперішнє, майбутнє ж пророче уявляється чи досить невиразним, чи й трагічним.

Для того, щоб осягти світ, дослухатися до його первинних імпульсів, авторові потрібні *самотність* і *тиша*. *Тиша* є творчим ідеалом поета, вона дозволяє глибоко проникнути у внутрішній світ, зрозуміти мову природи. Це не тільки відсутність звуків, а й можливість почути найтихше, збагнути таємницю буття. В ній поет чує, як росте зерно, минає час: «*Тихо на озері плавають гуси, Тихше зерно росте, найтихше Час минає*» [8, с. 211]. Зрештою, це стан душі, до якого прагне ліричний герой. *Тиша* у дискурсі поета – це також єднання з вічністю, кінець часу, який наступить з кінцем усього живого, коли сонце вмере «*і тихо стане в світі*». Вона приходить також зі смертю людини: «*На горбик поклали вінок із клена, А в узголів'я вінок сосновий. Зітхнуло сонце. Повіяв подих Тиші великої*» [8, с. 194].

Незмінною супутницею *тиші* є *самотність*, яку поет полюбив ще з дитинства. В ній він знаходить відряду в тяжкі хвилини: «*Три радості у мене неодіймані: Самотність, труд, мовчання*» [8, с. 181]. *Самотність* і *тиша* асоціюються у автора зі святістю, чистотою. Вони необхідні поету для того, щоб зрозуміти світ, людину, їх взаємовідношення. В даному випадку ідеал особистості протистоїть офіційному суспільному ідеалові того часу – колективізму, який, як відомо, призводить до нівелювання, усереднення; створення ж самотнього, неповторного, дійсно-культурного потребує *самотності* і *тиші*. Мабуть, саме тому поет зміг зберегти дивовижну духовну цілісність в роки «великої перебудови» усієї дійсності, коли ламалися засади і устрої суспільного, а з ним і особистого, життя.

Отже, ціннісними пріоритетами Свідзинського-митця є *гармонія, лад, любов, Батьківщина, сад* (як середовище буття, як життя), *смерть, час, самотність, тиша*. Вони пов'язані між собою і, переплітаючись, складають цілісну картину світу поета.

Між деякими з них не існує чіткої межі. Так, концепт *Батьківщина* переплітається з концептом *любов, тиша* – з *самотністю, любов* – з *гармонією*. Образна та понятійна репрезентація значної частини концептів (*любов, час, смерть, сад*) відбувається у руслі християнської культури, що обумовлено традицією виховання та освіти (як відомо, поет виховувався у сім'ї українського священника, навчався у духовному училищі та семінарії). Названі концепти, крім традиційного змісту, наповнюються ще й індивідуально-авторським, що надає їм маркованості, вирізняє серед інших. Таким чином загальнокультурні концепти служать поетові природнім будівельним матеріалом для створення індивідуальних концептів. Водночас у «програмній» радянській літературі 20-х – 40-х років марно шукати таких цінностей, як *любов, співчуття до людини, тиша, самотність* тощо. Збірки поета критика визначала «поза добою». Значущість творчої спадщини В. Свідзинського зростає ще й тому, що його аксіосфера заповнює ту духовну порожнечу, яка утворилася в українській літературі зазначеного періоду.

Ціннісні орієнтири митця, ідея яких так самотньо і талановито втілена у його поезіях, збагачуючи зміст української національної культури, ставлять творчість В. Свідзинського у контексті світової літератури. Перспективу дослідження вбачаємо в аналізі образно-символічної наповненості текстів поета а також у більш глибокому мовному аналізі репрезентації його духовних пріоритетів.

Література

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс // Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990. С. 136–137.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. Москва: Искусство, 1986. 445 с.
3. Воркачев С. Г. Методологические основания лингвоконцептологии // Теоретическая и прикладная лингвистика. Вып.3. Воронеж, 2002. С. 83–95.
4. Жуйкова М. Слова і міфологеми в поетичному тексті Володимира Свідзинського // Творчість Володимира Свідзинського: зб. наук, праць. Луцьк: РВВ «Вежа», 2003. С. 42–51.
5. Карасик В. И. Культурные доминанты в языке // Языковая личность: культурные концепты. Волгоград –Архангельск, 1996. С. 3–16.
6. Марчук Л. М. Поняття норми в системі градації (на матеріалі текстів В. Свідзинського) // Наукові праці Кам'янець-Подільського держ. ун-ту. Філолог. науки. Кам'янець-Подільський: ПП Заріцький, 2006. Вип. 13. С. 305–314.
7. Маслова В. А. Лингвокультурология. Москва: Академия, 2001. 208 с.
8. Свідзинський В. Поезії. Київ: Радянський письменник, 1986. 349 с.
9. Соколовська Ж. П. Картина світу та ієрархія сем // Мовознавство. 2002, № 6. С. 87–91.
10. Соловей Е. Неканонічна традиційність Володимира Свідзинського // Сучасність. 1996, № 2. С. 98–114.

References

1. Arutjunova N. D. Diskurs [Discourse]. In: *Lingvisticheskij jenciklopedicheskij slovar'*, Moskva, 1990, pp. 136–137. (in Russian).
2. Bahtin M. M. *Jestetika slovesnogo tvorcestva* [Aesthetics of verbal creativity]. Moskva, 1986, 445 p. (in Russian).
3. Vorkachev S. G. Metodologicheskie osnovanija lingvokceptologii [Methodological grounds of linguo-conceptology]. In: *Teoreticheskaja i prikladnaja lingvistika*, 2002, issue 3, pp. 83–95. (in Russian).
4. Zhuikova M. Slova i mifolohemy v poetychnomu teksti Volodymyra Svidzinskoho [Words and myths in the poetic text of Vladimir Svidzinsky]. In: *Tvorchist Volodymyra Svidzinskoho*, Lutsk, 2003, pp. 42–51. (in Ukrainian).
5. Karasik V. I. Kul'turnye dominanty v jazyke [Cultural dominants in the language]. In: *Jazykovaja lichnost': kul'turnye koncepty*, 1996, pp. 3 – 16. (in Russian).
6. Marchuk L. M. Poniattia normy v systemi hradatsii (na materialy tekstiv V. Svidzynskoho) [The notion of norm in the gradation system (on the material of V. Svidzinsky's texts)]. In: *Naukovi pratsi Kam'ianets-Podilskoho derzh. un-tu. Filoloh. nauky*, 2006, issue 13, pp. 305–314. (in Ukrainian).
7. Maslova V. A. *Lingvokul'turologija* [Lingvoculturology]. Moskva, 2001, 208 p. (in Russian).
8. Svidzynskiy V. *Poezii* [Poetry]. Kyiv, 1986, 349 p. (in Ukrainian).
9. Sokolovska Zh. P. Kartyna svitu ta iierarkhiia sem [The picture of the world and the hierarchy of the sem]. In: *Movoznavstvo*, 2002, no. 6, pp. 87–91. (in Ukrainian).
10. Solovei E. Nekanonichna tradytsiinist: Volodymyr Svidzynskiy [Non-canonical tradition: Volodymyr Svidzinsky]. In: *Suchasnist*, 1996, no. 2, pp. 98–114. (in Ukrainian).

Lyudmila Yakovenko. The Axiosphere of V. Svidzynsky's Poetry. The base concepts of language picture of the world in poetical discourse by V. Svedzinsky are researched in the article. Those concept's relationships are tracked to the Ukrainian national tradition. Internal nature of the poetical image is researched. Also, the source points, which the poet used to comprehend reality, are analyzed.

Poet's value priorities are *harmony, love, consent, Motherland, garden (as environment of existence, as life), death, time, solitude, silence*. They are interconnected and make poet's aggregate picture of the world. There is no distinct limit between some of them. For example, concept *Motherland* interlinks with concept *love, silence with solitude, love with harmony*. Picturesque and conceptual representation of a significant part of concepts (*love, time, death, garden*) is implemented in keeping with Christian culture, that is determined by the tradition of behavior and education. These concepts, except traditional sense are filled with individual-authorial content that makes them marked and differs then from many others. Thus, common cultural concepts represent a poet natural construction material for making individual concepts. At the same time in the traditional soviet literature of the 20s – 40s years such values as *love, sympathy, silence, solitude* were not promoted and so on. Critics acknowledged the poet timeless. Importance of V. Svedzinsky's artistic legacy lies in the fact that his scope of values completes spiritual vacuum that was shaped in the Ukrainian literature of the stated period.

Key words: poetical discourse, language picture of the world, concept, axiosphere, value priorities.